

Lo Somrient

DIARI CATALANISTA D'AVISOS Y NOTICIAS

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A la Administració de aquest diari y en las principals Haciendas d'aquesta ciutat y de fora.

A Barcelona: Kiosco del Sol Rambla de las Flors.
No's retornen los originals encara que no's publiquin.

REUS, Diumenge 2 de Novembre de 1902.

ANY XVII 16

NUM. 4.423

Redacció y Administració: Arrabal baix Jesús, 4.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.

Pls. 1.25

En provincias, trimestre.

Pls. 4.40

Extranger y Ultramar.

Pls. 10.00

Anuncis, à preus convencionals

TRIPLE AYQUA NAF SERRA

Es de un agradable sabor y delicat perfum.
FARMACIA SERRA. DEVANT DEL SOLAR QUE HA ADQUIRIT LO BANCH D'ESPANYA

(Cullita d'aquest any) preparada ab la flor recent recullida del taronjer agre.

CHAMPAGNE MIRÓ Y TARRAGO

DEMANEULO EN LAS PRINCIPALES BOTELLERIAS, COLMATS, CONFITERIAS, HOTELS Y RESTAURANTS

AIXAROP DE HIPOFOSITS

I LA LLEGÍTIMA MARCA «SALUD»

CLIMENT

Senyors Climent y Companyia.—Tortosa.—Molt senyors meus: Haventse presentat á la meva clínica la Srà. D. N. N. afecta de Cloro-anemia, en irregularitat en la menstruació, manca de gana y de forsas, vaig prescriure'l l'Aixarop Climent marca SALUD, y foren assombrosos los resultats, donchs, en poch temps cobrá apetit y, forsas y se li regularisen les reglas: —Dr. Letamendi.

Senyora Climent y Compañía.—Tortosa.—Molt senyors meus: Lo nen X. de tres anys, sofria desde més d'un any de una escròfula crònica. Cansat d'usar sens cap resultat cuantas emulsions y reconstituyents se preconitzan pera aquests cassis, vaig ensayar los Hipofosfits Climent, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la curació completa. Dr. Léon, Catedràtic de Barcelona.

Exigeixis lo llegítim Aixarop Climent SALUD, únic aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s' en expén altre del mateix nom.

GRAN ANÍS DEL TÍTÍ

Únichs fabricants: Diaz Gayen Germans y Comp. S. en C.

Málaga

DEMANEUHO ALS PRINCIPALS ESTABLIMENTS Y CAFÉS

APERITIU-CORROBORANT

Tónich-febrífugo

THE COSMO S. EN C. Y DE C. EN P.
BARCELONA

Única casa productora pera la exportació á Ameríca

LA CASA THE COSMO S. EN C. Y DE C. EN P.,
domiciliada á Barcelona, fa saber que ha adquirit lo bilet correspondent al número 12,449 del sorteig de Nadal, de la Loteria Nacional, quin posa a disposició de tots aquells de sos clients que la honrin ab demandas durant los días compresos entre el 1er. d' Octubre fins al 23 de Desembre d'aquest any.

La casa The Cosmo s' obliga a entregar a sos clients en 1º acte del pedido una participació formal de dit número.

LUT

GUA N O S

FABRICATS PER LA CASA MASSÓ Y FERRANDO

Superiors á 20 y 22 pessetas lo sach de 70 kilos

Especial pera vinyas á 13 pts.

Lo propieiau que vullga conseguir bonas cullitas que probilos guanos dels senyors

MASSÓ Y FERRANDO.—REUS

INSTITUCIONS DE CATALUNYA

Cartas á mon amich J. Carulla

IV.

Benvolgut amich: Dius que t' parlo de un Protonotari en ma última y desconeixes talcàrich. Està bé. Aixis me complaus que t' serveixis indicarme las faltas que pugui cometer en el transuers de maslletres. Protonotari era lo primer y principal dels notaris y cap de ells. Protonotari del Rey es ó era el qui despachaba ab lo Rey y refrendava sas cédulas, despais y privilegis. Lo Protonotari del Rey

era lo Secretari general y al més, cada bras de tenia un de particular, qu'era notari y un escribà quins abans de pendrer possessió del càrrec habian de jurar en mans dels presidents dels brassos respectius cumplir exactament sa comesa. Era sa feyna fer constar las deliberacions y 'ls acorts del bras a que pertanyian.

Això esplicat passo a dirte lo que era la "Vinticuatrexa". Era una Junta consultiva que representaba a la ciutat. Aném per parts. La llei determinaba als representants dels brassos eclesiastic y militar, aixis es que entre aquests no hi havia eleccions y si 'ls ca-

pitals catedrals per exemple, no hi podian assistir tots en Corts, nombraban un sindich que 'ls representés y en paus. Are bé 'la representants del bras popular tots ho eran per elecció es a dir los municipis que tenian vot nombraban un sindich ó procurador que 'ls representés.

Al principi hi havia un sistema d'elecció qu' en podriam dir patriarcal y que consistia en ajuntar a tot lo poble en la plassa de la Iglesia y per majoria de vots, escollir, un dos ó tres sindichs ó procuradors per anar a las Corts representant al poble, això si, encare que fossin dos ó tres ó mes sindichs no més tenian un vot ja qu'era una sola la universitat, municipi ó comú que representaban.

Mes a mida que els pobles anaren augmentant aqueix sistema de elecció se feya impossible y de aqui que 's pensés en altres mèdis; y aixis veym que en 1387, Barcelona per privilegi de Joan I nombra dotze compromisaris perque ells elegissen los mes aptes per sindichs ó procuradors en Corts. Lo nombrament d' aqueixos compromissaris se feya així: Era feta per los Concellers una llista de tots los ciutadans honrats, mercaders, artistas y menestrals, entregabano-hi després a cada un, una d' aqueixas llistas y donada principi a la votació, comensant los ciutadans honrats a depositar en una urna de plata previnguda al efecte, sos vots, d' aytal urna un Conceller ne treya al vol quatre papeletes en quinas hi havian escrits los noms dels quatre ciutadans honrats qu'entraban a formar part de la comissió.

De la mateixa manera se feya la elecció de

SE PREN ab ayqua, ó pur: abans de menjar com aperitiu; després com digestiu.

Demanis en tots los cafés, ultramarins, casinos, confiterias, etc.

Los pedidos, així per Espanya com pera Ameríca deuen dirigir-se a The Cosmo S. en C. y de C. en P.—BARCELONA.

Agent General á Reus, Joseph Martorell, S. en C. Carrer Monterols número 30.

quatre mercaders, de dos artistes y de dos menestrels formantse per lo tant lo cos de compromisaris de los Concellers y après los dotze que resultaban ell-sí. Així nombrats los compromisaris, juraban portarse com cal en la elecció de sindichs o procuradors quina elecció se verificaba en votació secreta y per majoria, essent los noms elegits d' aquells apuntats en las llistas repartidas per los Concellers.

Ara bé; elegits los sindichs se elegian també de la mateixa manera y per lo mateix procediment a vintiquatre subdits perteneixents en parts proporcionals a las classes esmentadas y aquests eran los qui constitueban la tan renombrada *vintiquatrena*.

Ja t' he dit qui era son objecte; es a dir, essent una junta consultiva que representava a la ciutat, transmetia als procuradors o sindichs los desitjos de la mateixa, los aconsellaban y aquests habian de seguir los consells y en res així per res podian separarsen sens lo consentiment d' aytal junta. Es a dir, los sindichs eran gent manada.

Aqueix sistema com t' he dit començà en Barcelona mes apoch s' anà extenent en las vilas y llogarets encara que en aquests últims predominava l' antiga forma.

En Ferran anomenat lo Catòlic en 1493, donà un privilegi a instancies del estament o bras militar reglamentant la inseculació o sia le treure los noms de la urna de plata ahont se havian anat depositant, y aqueixa reforma consistia en lo següent. Debia esser sempre sindich lo Conceller en cap; si se'n havia de nombrar un altre debia frèrers de la bossa dels concellers terciers y si quatre aquest debia frèrers de la bossa dels concellers en cap.

Com veus, amic Carulla, lo conceller en cap sempre havia d' esser procurador o sindich, doncs bés si aquest era del bràs militar si d' algunes de las bossas ne surtia un altre del bràs militar aquest no podia de cap manera esser sindich y se tornava la papeleta a la bossa fins que 'n surtian ciutadans. Si surtian tots ciutadans y el Conceller en cap no era militar també era vàlida la elecció perquè la llei no deya qu' hi degues haber un militar si que deya que tant sòls n' hi podia haber.

Y tornant a la *Vintiquatrena* també l' arregla ab la següent forma de las bossas dels ciutadans honrats, dels mercaders, dels artistes y dels menestrels se'n havien de traure respectivament, vuit, sis, cinc y cinc papeletes, entenentse que de la bossa dels ciutadans honrats sols ne podian surtir tres cavallers, si 'n surtian més se retornaven los papers a la bossa, fins qu' en surtian d'altres y no obstant si no 'n surtia cap de cavaller per això la elecció era vàlida.

Commentari en aqueix sistema electoral comparantlo al sufragi universal d' avuy dia ja se'm acordeixen, més podrás ferre 's tu mateix, jo sols te diré per acabar aqueixa lletra que la representació en corts era la lligítima voluntat del poble, los sindichs no podian fer res contra lo manat pér los comuns que 'ls envienen y atent que si algú li falta era castigat, revocats sos poders, sustituit per altres y fins escomunicat per la Iglesia.

Avuy ja veus lo que passa, moltes promeses, molt xarrar quan es l' hora d' allegirlos y després ni 's recordan moltes voltas del poble o pobles que 'ls votaren com no s'iga per trauren alguna cosa en profit propi y en detriment o perjudici de sos electors.

Me sembla que ja n' hi ha prou per avuy. Disposa de ton amich:

J. MOREIRA Y SOLER.

Sant Martí de P. 26. X. 1902.

funts y los responsos per la Iglesia y desenguida lo Novenari ob sermó a carrech del expressat orador.

Dilluns hi haurà missas desde las 5 del matí, cantantse a las 9 un aniversari per los difunts de Ntre. Sr. Nazareno y a las 6 de la tarde l' úlit dia de Novena predicant lo Rvt. Joseph Cesari Pbre.

Calendari català

Sant d' avuy.—Sta. Eustaquio

Sant de demà.—La Conmemoració dels fids difunts.

Surt lo SOL á las 6 h. y 34 m. y 's pon á las 4 h. 53 m.; surt la LLUNA á las 9 h. 16 m. y 's pon a las 7 h. 12 m.

MERCATS

Dilluns de cada setmana, Reus.—Dimecres, Valls.—Dijous, Vendrell y Esplugues de Francoli.—Divendres, Corundella, Montblanc y Tarragona.—Dissabte, Valls, Vendrell y Esplugues de Francoli.

CRONICA

Lo SOMATENT se ven a Barcelona en lo kiosko «El Sol», Rambla del Centro.

Extracordinaria concurrencia regnà ahir en totas las societats locals ab motiu de celebrar-sei vetlladas recreativas y las acostumbradas rifas de plats.

No s' ha pogut averigar encara qui hagi pogut ser l' afotunat que possehixi lo número del bitllet premiat ab la casa del Pas. seig de Sanyer.

Lo drama religiós fantástich en set actes y en vers, original del inmortal poeta don Joseph Zorrilla, que porta per títul "Don Juan Tenorio", es l' obra escollida per posar en escena aquesta nit a la recreativa societat "El Alba".

Seguint la tradicional costum ahir foren en gran número las personas que anaren a visitar lo cementiri.

La major part de las tombas están adornadas ab llums y coronas.

Los carters d' aquesta ciutat estrenaren ahir un elegant tratjo d' uniforme, propi per la estació en que 'ns trobem.

En la recreativa societat La Palma aquesta nit se posaran en escena la comèdia "El novio de doña Inés" y la sarsuela "Los Zan golinios".

Com de castum en la diada d' ahir, s' han instalat en la Plassa Mercadal las taules per rifar plats de confitura, quinas en los dos días anteriors han estat prou concurregudes.

D. MANEL DE PEÑARRUBIA

Procurador dels Tribunals

Ha trasladat son despatx á la Rambla de Sant Joan, número 30-3er.

TARRAGONA

Després de la cura 'l pago

Es cosa cómoda per tots y assegura als malats la tant desitjada salut. Pera mes detalls, llegeixis á la 4.ª plana "Milagrosos conutes o Injecció antivenérea y Roob anti sifilitich COSTANZI".

Un dels aconteixements mes notables d' aquets temps, es l' invent del "Procediment Indi" del apotecari Pascual, exquisit produpte que toona 'ls cabells blancs del color que s' han tingut á la juventut, seus que perjudiquen en lo més mínim la salut, ni taqui la pell ni la roba, reproduix lo cabell, priva sa caiguda y fa desapareixer completament la caspa.

Se ven en lo Carrer de la Font; número 13 y a las principals Perfumerias y Perruquerias.

Dipòsit general: J. Uriach y C. BARCELONA

Companyia Reusense de Tramvies

Se participa als senyors tenedors de títuls serie B. d' aquesta Companyia que en los días 5, 6 y 7 del vinent novembre se farà a las oficines de la mateixa sitas a la estació de Reus de 9 a 12 del matí lo pago de 10 pesetas per títul a conte del corrent any. Se preve que pera dit cobro deurá entregarse lo cupo número 23.

Després dels dias senyalats sols se farán pagos los dissaptes de cada setmana a las horas-abans indicadas.

Reus 31 d' Octubre d' 1902.—P. A. del C. de A.

ANUNCIS PARTICULARS

CLÍNICA DENTAL de Don Fulgencio Agustí Aleu

Cirujá-Dentista de la Escola de Medicina de Madrid; ex-deixible del Dr. Almenara de Madrid y dentista del Hospital de San Pau y Santa Tecla de Tarragona et, etc.

Tractament de las enfermetats de la boca y dents. Extracciones *sens dolor*. Orificacions, empastes y tota classe de obturacions.

Construcció de dents, dentaduras y aparatos de totas classes y empleu de tots los ànals teràpics avuy coneiguts

Reb a Reus tots los dilluns y divendres de 9 matí a 5 de la tarda. A Tarragona tots los demés dies.

Arrabal de Sta. Ana núm. 1, principal.—REUS

RIPOLL GERMANAS

REUS, Carrer Llovera 29.

En aquest establecimiento hi ha un gran y variat assortit de coronas fúnebres, medallons, lams y flors artificials y altres objectes propis pera cementiris, se recomponen ademés los que estan malmesos.

També hi ha abundant assortit de plantas y altres objectes pera adorno de salons.

LLET PURA DE VACA

VACAS SUÍSSAS

HORT DE PAU ABELLÓ

Se ven en lo carrer del Roser, 4.

CLÍNICA DE MASSATJE

DE

P. DURÁN, METJE-CIRUJÍA

Carrer Osset núm. 1, pis primer,

cantonada al de la Presó.—Reus

Ab lo massatje manual y vibratori s' obteuen ràpides y sorprendents curacions en las enfermetats següents:

Articulars—Esguinaltes, Torceduras, Lumbago (lunat), Luxacions, Fracturas Artritis traumàtiques, etz.

Nerviosas—Insomni, Histerisme, Jaueca (migranya), Gastralgia, Euteralgia, Sciàtica, Corea (ball de San Victòri), Ataxia locomotriu, Tremolor en las mans dels escriptents, etz.

Generals—Anèmias, Clorossal, Asma esencial, Palpitacions, Dispesprias, Astriccions de ventre y Càlculs renals y hepàtics, etz.

ACADEMIA FROEBELIANA

Baixa advocació de Ntra. Sra. de Montserrat, la direcció literaria de la senyoreta Maria Fabra y la espiritual del Ryd. don Enrich Prats, Pbre.

En aquest acreditat establecimiento quedan, desde lo 1er. de Setembre, obertas las classes de 1ra. ensenyansa y la especial de pàrvula.

Ademés hi haurà classe de labors, francés, solfeig y piano, dibuix y pintura y corte.

S' admeten alumnes internas, mitj pensionistas y recomenadas.

Carrer de la Presó, número 22

AVÍS

La duanya de l' antiga y acreditada fonda d' Isidro, té lo gust d' oferir a sa numerosa clientela y al públic de Reus en general, a més de cotxes pera 'l servei a las estacions y a domicili, luxosos y cómodos landaues, faetons, carretelles y berlinas pera casaments, batejos y enterros, als preus corrents en aquesta plassa.

També lloga lleugeras y cómodas tartanas per viatges als pobles circonyehins y als masos.

OBRA NOVA

FLORESCÈNCIA

Aplech d' ensaigs literaris d' en Hortensi Güell.

2 PESSETAS

De Venda en lo kiosko de D. Pau Balart, Plaza de la Constitución y en la llibreria de D. Pere Tost, Arrabal baixa de Jesús.

TELEGRAMAS

Paris 1.

Ruptura de negocis

«L' Herald» publica un despatx de Nova York dien que las negocis entre Colòmbia y los Estats Units respecte Panamá, s' han romput a conseqüència de voler los Estats Units exercir certs drets de sobirania.

Motins politichs

Un despatx de Sant Joan de Puerto Rico dona compte d' haverse promogut motins politichs en distints punts de la isla.

Hi haguereu trets y gavinetades, resultantne dos morts y 15 ferits graves, entre ells tres agents de policia.

Robo

Nova York.—Cinc malfactors van agafar y posar en lloc ben segur al quefe de policia del Estat d'Illinois.

Després van dirigir-se al Exchange National Bank y ab explosius feren volar las covas abovedadas del edifici.

Sols pogueren endurser 4,000 dollars canitat ben insignificant per la compromesa feina que van fer.

DIVERSIONS PÚBLICAS

TEATRO FORTUNY

Companyia de Zarzuela Cómica dirigida per

DON JOSEPH TALAVERA

GRAN FUNCIÓ PER AVUY

Tarde

Se posaran en escena pre-visions sarsuetas "La Verbena de la Paloma", ó "El boticario y las chulapas y celos mal reprimidos" y "Enseñanza Libre."

Nit

Las celebradas y aplaudidas sarsuetas "Abanicos y Panderetas", ó "A Sevilla en el botijo", "Las Carceleras", y la de gran èxit "Enseñanza Libre."

Preus diaris

Palcos plateas sense entrada, despatx 11 pessetas, contaduria 12.—Palcos primer pis sense entrada 9 d. y 10 c.—Palcos segon pis sense entrada 4 d. y 4'50 c.—Silló de plateas ab entrada 2 d. y 2'25 c.—Butaca de primera pis ab entrada 1'75 d. 2 c.—Lluneta de segon pis ab entrada 1'25 d. y 1'50 c.—Entrada a localitat 75 céntims.—Entrada al paraiso 50 idem.

L'impost del timbre á carrech del públic.

Tarde Á las 4. N.t. á las 9.

Se omplen distinguts 50 cént.

IMP. CARRERAS Y VILA.

Secció Religiosa

Parroquia de Sant Francesc

Avuy a las 8 comunio general de las ànimes.

A las 4 de la tarde se cantaran visperas de di